

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

De trende katechetiske Skoler i Odense

eller

en historisk Beretning

om de af

Nasmus Mule, Erik Mule og Anne Mule,

til

Skolevæsenets Fremme i Odense,

ffjenkede

Legater.

Besorget udgivet i Aaret 1840 af det davaarende Kate-
chetiske Skole-Collegium.

Trykt hos S. Hempel i Odense.

Da Onskeligheden af en Meddelelse om de Katechetiske Skoler i Odense har været offentlig yttret, men det vel tor formodes, at Omstændighederne ved disse Skolers Oprættelse, Virken, Historie og nærværende Bestyrrhed ikke er almindelig bekjendt; saa har Legatets Bestyrelse — det katechetiske Skolecollegium — troet selv at burde meddele Oplysning om et Legat, der navnligen for Odense By er af megen Vigtighed, og det saa meget mere, som en saadan Oplysning, for at erholde Sikkerhed og Fuldstændighed, fordrer fleeraarig Deeltagelse i selve Styrelsen, samt et noie Bekjendtskab med de Documenter og Actstykker, som henligge i Arkivet. Collegiet ønsker, at den følgende Fremstilling maa være heldig nok til at give en klar Indsigt i det berorte Legats Bestyrrhed, og at den saaledes maa blive modtaget og læst med Interesse.

Oprindelsen til Legatet vil fuldstændigen kunne ses i Hofmans Fundatser Tome V. Pag. 197 og

(1°)

folgende. Det sees nemlig der, at **Nasmus Mule**, *)
kongelig dansk Krigs-Secretær og fyrstelig württem-
bergsk Kammerraad, havde efterladt sig et Testamente,
dateret 10 Septbr. 1717 og 13 Marts 1718, hvori
han havde gjort adskillige Bestemmelser om Anvendel-
sen af en Deel af sin Formue til offentligt Brug, og
havde sat sin Fætter, Professor ved Gymnasiet, senere
Høiesterets-Assessor, **Erik Mule** **) til Executor
testamenti, der bestemte den af **Nasmus Mule**
efterladte Formue til Oprettelsen af trende publique
Skoler, hvoruden den allerede da eksisterende danske
Skole ved St. Knuds Kirke, og i den henseende op-

*) Af den nærværende Familie-Representant, Hr. Pastor Mule i Lyndelse, er det blevet bemærket, at Familienavnets, uagtet det staves paa forskellige Maader hos Hofman, dog bør staves: Mule. Saaledes er det nemlig staves i den muliske Families Nobilitationsbrev paa Pergament med vedhængende Segl, udstedt af Kong Christopher af Baiern 1110. Ved Hr. Pastor Mules Velvillie er en Afskrift af dette Actstykke blevet med-
deelt, og findes her til Slutningen aftrykt tilligemed en genealogisk Tabel.

**) Af en i Fvens Stifts Adressé-Avis No. 28 — 1810 med-
deelt Esterretning, sees det, at Erik Mule er født i
Odense 1699 den 21 April, død samme steds 1751 den 30
Januar og begravet paa St. Knuds Kirkegaard ligefor
Kathedralskolen i en Niste, hvorpaa det Skriftsprog læ-
des: lad de Døde begrave deres Døde — selv Du mig
ester! Åar 1700 den 18 Decbr. blev han ansat som Pro-
fessor i det græske Sprog ved Odense Gymnasium, og
1726 den 25 Marts udnevnt til Assessor i Høiesteret.

rettede en Fundats, der fik kongelig Confirmation den 7 Juni 1720, hvorf af blandt andet sees, at Lønnen til de 3 Skolers Lærere skulde udredes af en Kapital paa 3000 Rd. à 5 pr. Ct. Rente, at der for hvert Barn over 20 skulde betales noget Villigt af Forældrene, at der i Odense ikke bør være mere end de forberorte 4 publique Skoler ic. Der skulde i disse Skoler aldeles ikke læres Latin; derimod skulde der lægges Vind paa almindelig Skolekundstab og Borgnene oplæres vel i deres Christendoms Kundstab, Kattechismus m. m. Til Forstsel fra den latinske og lærde Skole kaldtes de derfor de danske, de Katechistiske, og deres Lærere kaldtes Katecheter, forstjellige fra vor Tids ordinerede Katecheter. Til Forstandere for Skolerne bestemtes Bisroppen, samlige Sognepræster og Medtjenere, een af Magistraten og 4 af de bedste Borgere. Erik Mule var selv i levende Liv Epborus paa Familiens Begne, og der skal stedse, foruden de nævnte 9 Forstandere, være i Skole-Collegiet endnu en Repræsentant for Familien. Skolemesterne skulde vælges og bestilles af Collegiet m. m.

Hele Fundatsens alvorlige Tendens (See til Ex. Post 10) vidner paa det fordeelagtigste om Erik Mules Indsigt og Iver for Almoe-Ungdommens gede og christelige Oplærelse.

Den saaledes oprettede Skole-Anstalt var blevet Erik Mule hær, og den 14 Januar 1740 stjekede han til de 3 oprettede danske Skoler 4 Gaarde, belig-

gende i Ubbø, Norreaaby, Mygind By i Holevad Sogn, og i Hjøng, tilsammen havende Hartkorn 34 Dkr. 6 Skpr. 2 Idkr. (See Hofmans Fundatser Tom. V. Pag. 209). Hensigten med denne Gave var, deels at forsvemme de 3de Skolers Gjerning, idet den største Deel af Gaardenes Afgift skal deles i 3 Dele og ½ saaledes aarligt uddeles blandt hver Skoles fattige Born, deels at gjøre vel mod de 4 Gaardes Fæstere, hvorfør baade den aarlige Afgift er anset til en bestemt billig Sum og, selv ved Fæsteledighed, de forrige Fæsteres Born conserveret Fortrinsret til at fåeste og Indfæstningssummen fastsat til 4 à 5 Rd. pr. Tonde Hartkorn m. m.

Denne sidste Gave forvgedes under 26 Juli 1740 af Anne Mule, Enke efter Professor Thomas Bircheroed, med 3 Gaarde, nemlig: Amagergaarden i Vigerslev Sogn, en Gaard, Stuen kaldet, i Barløse Sogn, og en Gaard i Indslev-Taarup, tilsammen 20 Dkr. 2 Skpr. 2 Idkr. 2 Alb. (See Hofmans Fundatser Tom. V. Pag. 212). De stipulerede Bestingelser ere de samme som ved Erik Mules Gave af de 4 Gaarde.

De 3 katolikke Skoler traabte da i Kraft og Virksomhed. Der haves i Bispearkivet en Deliberations-Protocol, auctoriseret den 23 August 1720, hvoraf sees, at Professor Erik Mule i Modet den 26 August 1720 afgav Obligationer til Belob 3000 Rd.; i Modet den 20 Januar 1721 bleve 3 Skolemestere autagne. I Modet den 8 Januar 1728 sees

det bevilget, at Læreren i den katedetiske Skole i St. Hans Sogn, N. Kannefurb, tillige maatte modtage Klokkerembedet ved St. Hans Kirke, hvortil da værende Bisshop Lødborg derpaa talde ham.

Man seer ivrigt af Modet den 7 Januar 1733, at den Clausul i Fundatsen, som indstænker Skoleholdet til de 3 Skoler, allerede dengang var vanskelig at overholde, og at de 3 Skolemestere klagede over, at de forslænedes i deres Indtagt af Skolepenge, fordi Flere holdt Skole hist og her. Det tilstedeværende Medlem af Magistraten lovede i den Henseende al mulig Assistance. I dette Aar var Christian Namus blevet Bisshop og derved Collegiets Formand. Professor Erik Mule levede endnu, og Fundatsen findes fremdeles opretholdt. Som en Mærkelighed fortjener at anføres, hvad der af Modet den 21 Juli 1734 kan sees, at man, da der ikke havde været noget Hus- eller Jordegods-Pant at erholde til Udsættelsen af en Kapital, stor 450 Mdlr., modtog som Pant adskilligt Guld og Solvtoi, nedlagt i en Esse, som med flere Segl blev forsynet. I Modet den 28 August 1742 fremlagde Prof. og Assessor Erik Mule sin Fundats af 14 Jan. 1740, hvorved han sjænker de katedetiske Skoler 4 Gaarde, (see ovenfor). Erik Mules Son Secretair Mogens Mule var ifølge den efter Nasmus Mule fundne Disposition tillagt 2000 Mdlr., hvisse dog skulle tilfalde de 3 Skoler, hvis Mogens Mule afgik i ung Alder eller uden Livsarvinger. Smidler-

tid maa denne Mogens Mule have fort et Liv, som lod Faderen befrygte, at de 2000 Adlr. aldeles vilde blive forodte, hvorfor denne foreslog for det katedetiske Collegium at bewirke, at de 2000 Adlr. flettes under Magistratens Tilsyn, saa at Sonnen sit Renten, men ikke kunde disponere over Kapitalen. Dette stete ogsaa. I en allerunderdanigst Indstilling til Kongen besværede Mogens Mule sig senere herover og ansogte om at maatte faae fri Maadighed over Kapitalen, da han, som det hedder, havde ved Guds Hjælp saavidt i Almindelighed forbedret sit Levnet og isærdeleshed forandret sin Deconomi og i alle optænkelige Maader beslittet sig paa Sparsvemelighed og en anständig Huusholdningemaade. Baade det katedetiske Collegium og Magistraten modsatte sig det Ansogte, imidlertid bevilgedes det dog ved allernaadigst Rescript af 19 Januar 1748. Fra 1743 til 1747 findes intet Mode holdt. Det den 25 Septbr. 1749 holdte Mode er medunderskrevet af M. Mule. I Mellemtiden maa Erik Mule være fratrædt, og Sonnen Mogens Mule, da Cancellieraad, have tilstraaadt Bestyrelsen. At Faderen havde testamenteret Skolen A Gaarde var han mindre hjært, eg han tilhjendegav Collegiets Medlemmer, at han agtede, ved at tilbyde en aarlig Godtgjørelse, at komme i Besiddelse af disse Gaarde igjen. Uagtet saaledes Familieforstanderen syntes at ville træde i Opposition til den Fundats han var sat til at overholde, stode dog Collegiets øvrige Medlemmer fast paa Fundat-

sen og disponerede i Aaret 1752 over Landgældet af Gaarden til Fordeel for Skolerne og de fattige Born i samme, ganske i Overensstemmelse med Erik Mules Fundats, i Henhold til hvilken enhver af Lærerne paalagdes ved Aarets Udgang at forfatte en Fortegnelse over de fattigste og flittigste Born. Katecheten ved Frue Kirke var tillige blevet Klokker, og Sognepresten ved Frue Kirke, S. v. Haven, stjekede et Skolehuns til Skolen, saaledes som hans sal. Hader havde bestemt, dog uden at have efterladt nogen skriftlig Disposition desangaende. I Aaret 1754 traadte Collegiet ogsaa til Besiddelsen og Nyffen af de 3 ved Anne Mule, sal. Prof. Thomas Birkevolds Enke, stjekede Gaarde. I Modet den 9 Septbr. 1756 henslede Bislop C. Manus Collegiets Opmarksomhed paa, at Hernille Mule, Enke efter Prof. Maur, ved Doden var afgaet, og at de kateketiske Skoler formentslig nu maatte have Krab, deels paa 1500 Mdlr. Kroner, deels endog paa Filstrupgaard, dersom der ikke i Voet fandtes authentisk Disposition af hendes Formue til andet gudeligt Brug. Alter her tilhendegav Mogens Mule at ville ansege Kongen om at maatte beholde Brugen af Filstrupgaard for sin og Hustrues Levetid. I midlertid sees det af Modet den 8 Februar 1757, at Filstrupgaard er ved offentlig Auction blevet solgt til Fordeel for de 3 danske Skoler for den Sum 5060 Mdlr. Disse Summer forøgedes ved Meuter ic. saaledes, at Capitalsonden nu udgjorde 9,700 Mdlr.

I Året 1758 var Indtægten i Renter 424 Rd. 3 Ml.	
Indtægt af de 7 Bondergaarde . . . 109 - - -	
	Summa: 533 Rd. 3 Ml.
Den faste Udgift til Lønninger m. m. 353 - - -	
	Rest: 180 Rd. 3 Ml.

Diese ansaaes at maatte tilfalske Skolernes Born hver med $\frac{1}{3}$, altsaa 60 Rd. til hver: de forud til Bornene bestemte 20 Rd. til hver Skole lagdes nu til de 60, saa at der aarlig kunde til hver Skole distribueres 80 Rd. 1 Ml., og blev det i Mode den 16 Jan. 1758 besluttet, at 10 af de fattigste og fattigste Born i hver Skole, 5 Drengeborn og 5 Pigeborn, aarlig kunde opsklaedes med Uldent og Linneb fra Top til Taa, dog indstrænkedes Antallet senere deels paa Grund af, at en saa fuldstændig Beklædning ikke kunde bestrides af det dertil anviste Belob, deels fordi uavnligen med Hensyn paa St. Hans Sogn, sex Born afverlende Drenge og Piger, ifolge Frøken Holstens Testament kunde nyde Klæde af Tugt- og Manufacturhuset.

I 1762 var Jacob Nasmus blevet Bislop, og i de første Aar efter den Lid ubviser Protocollen endnu fuld Orden i Bestyrelsen; men efter nogen Lid seer der at være hengangne flere Aar, da slet ingen Mode ere holdte, saaledes uavnligen fra 1769 til 1773, da endeligen et Mode igjen holdtes, hvor Negnsfaberne for 4 Aar paa eengang fremlagdes. Kapitalbeløbet var 9850 Rd.

Efter den Tid indtræder — mærkligt nok — en
 Nølle af 13 Aar, i hvilke aldeles intet Mode er
 holdt, og i hvilke Bislop Jacob Ramus alene,
 uden at tilkalde noget af de i Fundatsen nævnte
 Medlemmer, havde Legatets Midler under Hænde.
 Mogens Mule var allerede afgaaet ved Døden
 omrent 1760. Da imidlertid Bislop Bloch havde
 tiltraadt sit Embede, tog han sig varmt ogsaa af
 denne offentlige Stiftelse. Den fuldtallige Bestyrelse
 udnævntes igjen 1786, de Stiftelsen tilhørende Ob-
 ligationer ubleverebedes fra Jacob Ramus's Bo, saa
 ogsaa Regnskaberne indtil 31 Aug. 1786, hvilke bare
 forefundne i Hospitals og Communitets-Herstander
 H. Holmers Stervbo. Det besluttedes i Modet
 den 1 Marts 1787, at den Uddeling af Klæder, som
 i en lang Nølle af Aar ikke havde fundet Sted, nu
 igjen skulle begynde. Af hver Skole udnævntes 3
 Dreng og 3 Piger, og de Klædningsstykker, der skulle
 tildeles, bestemtes saaledes: til en Dreng: Kjole,
 Vest og Buks af ordinært mørkegront Klæde, Tin-
 knapper med M paa, Undersöder af gront Nasf og
 Lærred samt Krabrod Opslug og Kraber, hvide Uld-
 strømper (2 Par til hver Dreng) 1 Par nye Hånd-
 stoe med Skospønder af Metal, 1 ny rund Hat, 2
 Skjorter, 2 blaahvidteerneede Lommekorklæder og 2
 Lærreds Halsklude. Denne Dragt var saa betegnende,
 at det er let begrænsligt, at Navnet: „de katolicheti-
 ste Dreng“ kunde opkomme og længe bevares.
 Til en Piges Dragt bestemtes: Troie af mørkegront

Hvergarn med Kraprodt Hvergarns Opplag, underført med Lærred, rød Bais Klokke, 2 Huer, den ene hvid og den anden broget Kattuns, med Baand, Strimmel og Kniplinger; 2 Kramlærrebs Halstørslæder, 2 blaaternede Lærrebs Lemmetørslæder, 1 hvidt Kramlærrebs Forklæde, 2 Særfer, 2 Par hvide Uldstromper og et Par Mandstoe med Metal-Skvespænder. Dog var Kæsen ikke altid i stand til at udrede saa fuldstændig Dragt til 18 Born; i Året 1788 kunde kun 12 Born saaledes opklædes; ogsaa forenedes man 1796 om at lade gronne Hvergarns Skjorter træde istedetfor de røde Bais m. m.

Der hengik en ikke kort Tid, inden der kunde finde en fuldkommen Opgjørelse Sted med Bislop Jacob Manus's Bo. En Saabau fremlagdes i Mødet den 27 Octbr. 1797 og var da Kapitalmassen 12,214 Rd. 2 mk. 11 s.; ved Bislop Blochs dodelige Afgang var Kapitalfonden steget til 12,472 Rd. 93 s. 1804 tiltraadte Bislop Hansen Bestyrelsen. I det første af ham overværede Møde findes Begyndelsen til en højt mærkelig Sag; det var nemlig bragt i Erfaring, at Fæsteren i Mygind havde bortføjet sin Fæstegaard til sin Son: de foreløbige Skridt i denne Anledning blevne tagne; om dens Ufsalg vil siden det fornødne blive anført.

I 1811, da Bislop Hansen ved Doden var afgaact, og Bislop Plum havde tiltraadt Bestyrelsen, befandtes Kapitalfonden at være 13,222 Rd. 93 s.

Bisshop Plum henvendte strax alvorlig Opmærksomhed paa Skoleundervisningens Tilstand. Denne var kun meget maadelig; deels var, ved den ene katedetiske Lærers Afgang i St. Knuds Sogn, Skolegang og Undervisning der aldeles ophort; deels var Skoleforsommelsen i de 2de andre overvættet stor; deels besøgtes Skolerne, hvor Klokker Barfod i Grue Sogn og Klokker Rosengaard i St. Hans Sogn bare Lærere, af Born af forstjelligt Kjøn og Alder, uden Klasse-Inddeling; den Sidste holdt Skole i en Stue i hans egen Gaard. Til Indenadslesning havde hvert Barn sin særskilte Bog tildeels af upas- sende Indhold. Var der saaledes i den næstforbi- gangne Tid sorget heldigt for den øconomiske Status, saa befandtes det nu i hoi Grad fornødent at hen- vende Blifket paa Skolernes indre Øeconomii: til- lige burde den 3die katedetiske Skole, som var op- fort, igjen fremkaldes til Virksomhed. For at vinde Midler hertil, lod man Præmieuddeling af Klædningssykker ophøre, og der foresloges at aubende det, der indkom ved de residerende Kapellaniers Medlæggelse i Byen, til Skolevæsenets Larv; dog var det saa langt fra, at dette strax kunde lykkes, at der, da Klokker Rosengaard holdt op med sit Skolehold, kun var een af de katedetiske Skoler i Gang. Imidlertid var Skoleanordningen 29 Juli 1814 udkommen, og da nu Organisationen af Byens Skolevæsen var blevet underlagt en søregen Commission, maatte der mellem denne og det katedetiske Collegium inddræde

et Forhold, som behovede flere Aar for at udbiske sig. Det sees af Modet den 6 Juli 1820, at Skole-Commissionen forlangte sig af det katederlige Collegium tilstaet det hele Overstud, der ved Aarets Ende maatte befndes pr. Cassé, og det samme Forstag gjordes under 27 Sepibr. 1821 af den Committee, der var nedsat i Odense til at udfinde Midler til Communeafgifternes Nedfættelse. Man fandt imidlertid ved at droste denne Sag i Modet d. 26 Octbr. 1821, at det mere stemmede med de eksisterende Fundatser, naar det katedr. Coll. overtog sig en særskilt Skole foruden den paa Frue Kirkegaard, og da for-
gæde selv for de ved disse Skoler faldende Udgifter; man forlangte sig til den Ende St. Knuds gamle Klokkerbolig paa Graabrodre Torv overdraget, for at reparere og indrette samme til Skole-Locale. Dette bifaldtes og erholdt det Kongl. Danske Cancellies Approbation under 16 Marts 1822. Af Moderne den 25 April 1822, 7 Aug. s. A., 10 Marts, 8 April, 2 og 14 Mai 1823 sees, at den gamle Klokkerbolig tildeels blev ombygget, idet 3 Tag for Enden henimod Hospitalets Degnebolig aldeles borttages for at gjøre Indgangen til Torvet bekvemmere, og opførtes igjen ved den anden Ende af formeldte Klokkerbolig. Ifølge Modet den 15 Jan. 1824 Post 7 havde Collegiet herved en Udgift af 813 Mdd. 4 mk. 10 ø. En lignende Reparation var af Collegiet foranstaltet med den paa Frue Kirkegaard liggende Bygning, see Moderne 4 Juli 1817 og 20 Febr. 1818. Collegiet

havde nu igjen 2 katechetiske Skoler; det overtog sig tillige Lønningerne til begge Lærere i samme.

I Kapitalsondet stede ogsaa her nogen Forandring ved Forordn. 5 Jan. 1813. Hent Fond var steget til 13,422 Rbd. 5 Mt. 13 §., det leed ved Omskrivning en Formindskelse af 1640 Rbd.; dets Beløb efter Omskrivningen var da 11,782 Rbd. 5 Mt. 13 §. S. V. Ifolge allerhøieste Resolution af 19 Novb. 1828 blev Regnskabet underlagt Cancelliets Revision, og besanttes Capitalfonden 1830 at være 9,162 Rbd. 93 §. Solv og 3618 Rbd. 72 §. S. og T.; altsaa havde det efter Nedstættelsen i 1813 atter hævet sig omrent 1000 Rbd.

Hidtil havde Collegiet været i upaaaladt Besiddelse af alle de forhen berorte 7 Gaarde. Men da Førstren i Mygind stod til Rest med sin Første-Afgift og tillige forlangte at maatte bortførte 8 Tdr. Land af Gaarden, hvortil han ansaae sig berettiget, og man forgjerves havde paa flere Maader svigt at erholsde Resfancerne: blevé der i den Aaledning vedtagne adstillede Forholdsregler i Moderne den 10 Mai 1819 og og 26 Mai, 1 Decbr. 1820 og 8 Febr. 1821. Da en privat Creditor havde gjort Indforsel hos Førstren og erholdt Udløg i dennes paa Marken staende Mugsæb, ansaae Collegiet, som var aldeles ubidende derom, sin Ret som Eier forbigaat, og det lød nu til Sikkerhed Første-Reserveslet tinglæse (see Moderne den 7 Aug. og 26 Octbr. 1821). At det katechetiske Collegium dog endnu erkendtes for Eier af Gaars-

den i Mygind sees af en Begjæring fra Fæsteren om, at Collegiet vilde give ikke den ældste, men næstældste Son Gaarden i Fæste efter Faderen, hvortil i Mødet den 15 Jan. 1824 svaredes, at Collegiet hertil var villigt, naar Begjæring derom indkom fra Faderen og den næstældste Son, paategnet notarialsliter med Attest om, at den ældste Son afstaar sin Ret til Fæste efter Faderen; men istedetfor at man nu havde haabet at see denne Sag ordnet, fremlagdes i Mødet den 9 Juni 1824 en Skrivelse fra den ældste Son om, at Faderen havde tilskjodet sin næstældste Son den de kateketiske Skoler tilhørende Fæstegaard i Mygind, og den ældste Son forlangte derfor Collegiets Assistance til at nyde den ham ifølge Fundatsen hjemlede Fæsteret. Dette Andragende maatte naturligvis i hoi Grab forundre Collegiet, der citerede Fæsteren og Sonnerne til et Mode; disse modte imidlertid ikke, og efterat et Forhör under 30 Juni 1824 var optaget med Hensyn paa den af Fæsteren brugte Fremfærd, og denne Sag ikke mere i Mindelighed kunde afgjores: erholdt Collegiet beneficium processus gratuitus til Sags Anlæggelse imod Fæsteren. Underrettsdommen faldt den 8 Decbr. 1826. Af denne sees, at en Deel af den omtvistede Gaard, 10 Dd. 3 Jfd. 1 Alb., var ved Auctioun den 24 Septbr. 1729 af Gymnasiet, ifølge allernaadigst Bevilling af 6 Apr. 1708, foranstaltet solgt, og blev denne Andeel kjøbt af Prof. Erik Mule. Resten af Gaarden 1 Dd. 5 Skpr. 2 Jfd. 2 Alb. tilskjedes

denne af Odense Hospital den 11 Marts 1737: begge Skjøder læstes ved Landstinget uden Bemærling. Fæstebrev udstedtes og modtoges til en Knud Pedersen den 28 Mai 1751, saaledes ogsaa til Peder Knudsen den 15 Octbr. 1808, hvorpaar han den 30 Mai 1821 meddelelte Reversal. Det katekistiske Collegium har som Folge deraf over i 80 År gereret sig som Eier, selv tilsvaret Bankrenten, og Peder Knudsen erklaerede endog den 22 April 1826 i Netten, at han kun vilde besidde Gaarden som Fæster. Men — da han, som forhen anførte, havde givet Sonnen Knud Pedersen Skjøde paa Gaarden, optraadte nu denne for, selv mod Faderens Erklæring, at hævde sin Ejendomsret. Han producerede et Skjøde af 7 Novb. 1699, hvorved Lector ved Odense Gymnasium, Knud Landdorph, havde meddeelt Skjøde paa Idendgaard i Mydinge, uden Hartkorns Angivelse, til en Knud Larsen, tinglæst ved Undreretten den 10 Novbr. 1699; efter dennes Dod tilskjødede Enken den 16 Novb. 1731 Gaarden til Sonnen Peder Knudsen, men i Mellemtid var denne Gaard, som ovenfor viist, blevet solgt den 24 Septb. 1729 af Gymnasiet til Erik Mule; thi uagtet de afvigende Navne: Idendgaard og Mydinge, antages Gaardene formodelst Ejernes lige Navne at have været identiske. Da nu Skjødet fra Knud Landdorph fortsattes i Familien fra Fader til Son, skjøndt dog ikke uafbrudt, saa eksisterede der saaledes forskjellige Eiere af Gaarden ved Siden af hinanden,

(2)

uden at Saadant i den lange Tidssække af Aar kom til Parternes gjensidige Kundstab; da Skjøderne til Mule varre tingleste ved det urette Forum, Landstinget, istedetfor ved det Herredsting, hvorunder Gaarden i Mygind henhørte, er det begriseligt, at Feilen ikke ved Hjælp af Tinglæsningen opdagedes. Da saaledes Sonnen Peder Knudsen kunde producere Skjøder tilbage til 1699, de katechetiske Skoler kun til 1729 og 1737, tilkjendtes Ejendomsretten over Gaarden Peder Knudsen.

Hvad der ved Estersyn af Dommen kan synes markeligt er det, at der ei blev gjort Paafstand paa Producering af Beviis for, at Knud Landdorph, Pector ved Gymnasiet, har været berettiget til at sælge denne Gaard og bortsjæde den 1699. Det kunde maaske tænkes, at han havde abaliereret en Gymnasiet tilhørende Ejendom aldeles uberettiget: i ethvert Fald er det paafaldende, at Gymnasiet under 6 April 1708 har erhvervet allerhøieste Tilladelse til at afhænde en Gaard, som en Pector ved Gymnasiet ikke meer end 9 Aar tilforn havde bortsjøbet.

Sagen indstevnedes for Landsoverretten, hvor der faldt Dom den 5 Novbr. 1827. I denne fremhæves endvidere, at det Gavebrev af 14 Jan. 1740, hvorved den omtvistede Gaard skenkes de katechetiske Skoler, ikke har blevet tinglest, og iovrigt stadsfæstedes Underretsdommen. Sagen indstevnedes nu for Høiesteret, hvor Dommen faldt den 17 Decbr. 1829. Ejendomsretten tilkjendtes alder Peder Knudsen,

dog saaledes, at den aarlige Landgildeafgift, 20 Abb. S., og en Recognition ved hver Forandring af Besiddler af 4 Abb. pr. Tonde Hartkorn, skulle svares til Collegiet. For at frigjøre Gaarden aldeles fra hvert Servitut til det Katechetiske Collegium, tilbod Peder Knudsen eengang for Alle at indbetale 550 Abb., hvilket ifolge Cenc. Skr. af 28 Mai 1831 besvilgedes. (Prot. Fol. 78).

Saaledes udgik — ved denne vist nok høist mærkelige Sag — Gaarden i Mygind aldeles af alt Forhold til det Katechetiske Collegium. I reel aarlig Indtegt lede dog de Katechetiske Skoler intet Tab.

Med Udgangen af 1830 udtraadte den hidtilværende særdeles nidskjære Familie-Repræsentant, Lands-overrets-Prokurator Skeel, af Bestyrelsen, formedelst Bortflytning fra Byen. Samme Åar blev den da værende Stiftsprovst, Valdban-Müller, der i de senere Åar havde besorget Bisopspens partes i Collegiets Møder og Anliggender, valdet til Bisop i Aarhuns, og hans Successor i Stiftsprobstiet, N. Faber, indtraadte nu i hans Plads, medens Kammerherre Jens Benzon udbalges til Familie-Repræsentant.

Under 19 Januar 1831 foreslog Skole-Commissionen i Odense det Katechetiske Collegium at deltage i Opsærelsen af en ny Skolebygning istedetfor den Gamle, Brostældige, der laae paa St. Hans Kirkegaard, for at saaledes den 3die Katechetiske Skole kunde, i Overeensstemmelse med Gundafsen, blive op-

rettet. Af Mødet den 10 Febr. og 9 Marts 1831 ses det, at Collegiet og Skole-Commissionen trædte sammen i et fælles Møde og forenedes om, høgst at kjøbe en passende Gaard og derimod sælge den gamle Skolebygning paa St. Hans Kirkegaard. Da nu adskillige Gaarde bare tilfals, og deriblandt een, som da tilhørte forrige Toldklasserer, Kammerraad Optius, beliggende stræs overfor True Kirke, hvilken besaftedes meget solid og hensigtsmæssig: saa forenedes man om ved den forestaaende Auction at kjøbe denne, hvilket ogsaa stede; Cancelliets Approbation fulgte den 27 August 1831. Ifolge Overenskomsten med Skole-Commissionen udredede det katechetiske Collegium af dets Midler til det fælleds Niemed 2000 Rbd. Sylv og 125 Rbd. Sedler, hvorimod den øverste Skolestue i det nye Locale maatte blive at betragte som den 3de katechetiske Skole (see Mødet den 20 Decbr. 1832, 7 Marts 1833 og Canc. Resol. 19 Februar 1833. Prot. Fol. 75.)

Efterat man saaledes havde tilveiebragt Localer for alle 3 katechetiske Skoler, maatte nødvendigvis den oprindelige Fundats underkastes de Forandringer, som Skolevesenets seneste Organisation gjorde aldeles nødvendige. Dette stede ved en Indstilling, hvorpaa der under 27 August 1831 allernaadigst resulteredes, at Besættelsen af Lærere og Tilsynet med Undervisningen aldeles gaaer ind under de for Almuestolevesenet i Kjøbstæderne emanerede Lovbestemmelser. Navnet det katechetiske Skole-Collegium og

de katechetiske Skoler vedbliver, og de Sidste forsynes med en Indfrift, der kan tjene til at bevare Givernes, de Muler's, Navne. Den Kapitalsond, som haves, maa ei sammenblandes med Skolevæsenets; men sammes Renteeoverskud bliver at anvende til Almuesstolevæsenets Bedste. Landgildpengene af Gaardene anvendes til Præmier for de Born, som gaae i de 3 katechetiske Skoler. Ved hvert Aars Udgang indgives af enhver af de respective Lærere en Liste over de flittigste og sædeligste Born i deres Skoler; Collegiet bestemmer Præmiernes Antal, Bestaffenhed, og Gaverne overrækkes Bornene i selve Skole=Localerne i Overbærelse af Medlemmer af Collegiet, (see Modet den 20 Decbr. 1832 No. 3. Forbrigt overtages Lønninger, Reparationer ic. af Skolevæsenet.

I folge det saaledes Oplyste varer 3 katechetiske Skole=Localer oprettede, Forholdet til det almindelige Skolevæsen reguleret og den aarlige Præmie-Uddeling til Givernes Minde igjen indført. I Modet den 20 Decbr. 1832 Post 3 besluttedes det, at Præmiene til Bornene i Regelen bør bestaae i Klædningsstykker, især af Hvergarn til Pigerne, af Vadmel til Drenge, Lærred, Hor, Blaar, undertiden Psalmebøger. Tojet syes før Uddelingen. Ved Aarets Ende indgive nu Lærerne i de 3 katechetiske Skoler hver sin Liste over 20 à 30 af de flittigste Born, med Betegning om hvad Slags Præmie de meest kunne trænge til. Collegiet gjor et engere Udvalg og bestemmer Præmiene, der ved Kassereren besørges anstafede. Et

Schema til Listernes Forsattelse bestemtes (Prot. Fol. 81) og for at Lærernes Forslag nogenlunde kunde bedømmes, anmodede Collegiet gjennem de Herrer Geistlige Lærerne om, ved Examen allerede at fremlegge de berørte Lister, for at en Sammenligning mellem Lærerens Forslag og Børnenes Værdighed desto sikkere kunde anstilles.

Den 29 Marts 1833 uddeles første Gang igjen, efter et langt Tidrum, følgende Præmier: 8 Badmels Troier, 2 Par Basmels og 9 Par Lærreds Beenklæder, 4 Forklæder, 4½ Pd. Hør, 4 Skjorter, 2 Særke, 8 Par Skoe, 3 Hvergarns Kjoler, 5 ditto Skjorter, 2 ditto Forklæder, 6 Psalmebøger.

Siden den Tid har Præmie-Uddeling årligen fundet Sted; saaledes den 29 Januar 1840, da der uddeles: 8 Basmels Troier, 7 Par ditto Buxer, 14 Skjorter, 6 Par Skoe, 6 Nye Testamenter, 5 Psalmebøger, 1 Læsebog, 6 Hvergarns Kjoler, 1 ditto Skjort, 4 Forklæder.

Bed Erhvervelsen af Localet til den 3die katechistiske Skole, blev den rentebærende Fond, som forhen berort, formindset 2000 Rbd. Solv og 125 Rbd. Sedler, derimod erholdt den en Forogelse af 550 Rbd. Solv, hvortil bliver at lægge en senere falden Indfæstningssum; saaledes var da den rentebærende Fond ifolge det for 1838 aflagte og nu ifolge Canc. Circ. 6 Januar 1829 af Cancelliet decidedede Regnskab, 76 Rbd. 64 f. r. S., 9,362 Rbd. 93 f. Solv, 1891 Rbd. 14 f. Sedler og Tegn. Med Undtagelse

af 2412 Mbd. 93 f. Solv, der ere anbragte i Kongelige Obligationer ifolge Indstyrningsbevis, er delen af Kapitalsformuen utsat mod lovmaessigt Pant. Naar af Rentebelobet er udredet det, der paahvisler Collegiet for Dieblifiket til Revisionen, Erstatning til nogle Faestere for Bankrente, Kassererens Kon m. m., kan der saedvanligvis blive som Overstud, der indbetales til Almuestolevæsenet, omrent 400 Mbd. aarlig.

Før Fuldstændigheds Skyld anmærkes endnu, at der pm Jagtrettigheden paa Collegiets Gaarde have fundet flere Forhandlinger Sted. Da den ifolge Rentel. Str. 15 Octbr. 1836 (Prot. Fol. 88) kunde erholdes af samtlige Gaarde mod 1 Mt. pr. Tonne Harkorn aarlig, erholdt Collegiet under 22 Novbr. 1836 Cancelliets Approbation paa at maatte overtae den for denne Afgift, der igjen bliver at svare af Faesterne, som saaledes ere sikrede en ikke uviktig Nettighed. (Cfr. Prot. Fol. 89, 92, 93 og 94).

Angaaende Skovstrækningerne ved Faestgaardene samt Faesternes Ret til at hugge endog tilsalgs, have flere Forhandlinger fundet Sted, hvis Resultat har været forskelligt for de forskellige Gaarde. (See Prot. Fol. 30 No. 4, 31 No. 5, 31 b, 33 No. 3, 34 b, 35 a, 35 bb). Udvæisningsretten er ved 3 Gaarde udtrykkeligen forbeholdt Skole-Collegiet ved allerhoieste Resolution 8 Octbr. 1817. (Prot. Fol. 37).

Til forskellige Tider er der foretaget Reiser af nogle af Collegiets Medlemmer for at eftersee Faeste-

godssets Tilstand. En saadan Synsforretning findes fremlagt og bevaret i Archivet ifolge Prot. Fol. 57 b 3.

Efter denne Udvikling vil een bemærkning ligge meget nær, den, at både Indfæstningssummeren og den aarlige Afgift nu aldeles ikke staae i noget Forhold til Pengenes Verdi for 100 Aar siden, at Collegiet ellers, hvad der nu er det samme, Skolevæsenet lider Tab i de aarlige Indtægter, naar — ved større Indfæstningssummer — Collegiets Kapitalfond kunde forøges, og saaledes dens aarlige til Skolevæsenet afgivende Rente ogsaa kunde blive større.

Denne Sag er ingenlunde undgaaet det katedriske Collegiums Opmærksomhed. Af Mødet den 29 October 1812 No. 3 sees det, at man havde andraget hos Cancelliet paa, at Pengene for Landgilde og Indfæstning maatte forandres til Korn, beregnet efter den Kapitelstart, som flettes 1740; men under 22 August 1812 gav Cancelliet herpaa et afslaaende Svar. I 1816 fornyedes Utdragendet under en anden Form, (see Prot. Fol. 32) idet Billighed syntes at tale for, at der dog svaredes af nye Fæstere et saadant Pengebelob, som kunde æqvivalere grov Courant 1740 m. m. Det langelige danske Cancellie svarede under 30 Novbr. 1816 (see Prot. Fol. 34), at der ved Fæsteledighed bor under visse Omstændigheder skee allerunderdanigst Indstilling om, at Afgifterne erlægges efter Maalestokken af grov Courant, saa at hver Rigsdaler bliver at erlægge med 1 $\frac{1}{2}$ Abd. Sølv = Mynt. En saadan Forhvielse er derpaa be-

vilget for 3 Gaarde ved allerhøieste Resolution af 8 Octbr. 1817. (Prot. fol. 37).

At den forestaaende Udvilling er gaaet saa meget ind i det Enkelte, haabes undstykkt. Skulde den blive i tilstrækkelig Grad oplysende for Alle, og af virklig Gavn endog for dem, der i Fremtiden blive Medlemmer af Collegiet, kunde den ikke vel være kortere eller mindre fuldstændig.

I 1839 den 24 Decbr. afgik ved Doden Kammerherre Jens Benzon, der i flere Aar havde deltaget i Bestyrelsen som Familie-Nepræsentant, paa en Tid, da ingen af Familien opholdt sig i Stiftet. Efter hans Død og i hans Sted indtraadte Pastor U. C. Mule i Norre-Lyndelse, en Descendent af Testatorerne. Det katechetiske Stole-Collegiums Medlemmer ere nu den 1 Septbr. 1840 følgende:

N. Raber,	U. C. Mule,	S. N. Ørsted,
Bisshop og Formand.	Sognepræst i Lyndelse, Stiftspræst.	
	Familiepræsentant.	

Steenbuch,	Westengaard,	Viberg,
Sognepræst for Frue	Sognepræst for St.	resid. Kapellan
Kirke.	Hans Kirke.	ved St. Knuds
		Kirke.

Schonhender,	Andersen,	Chr. Jürgensen,
Landsoverrets-Assestor	Cancelliraad og	Raadmand og
og Bystriver.	Apotheker.	Kjøbmand.

J. D. Petersen,
Kjøbmand.

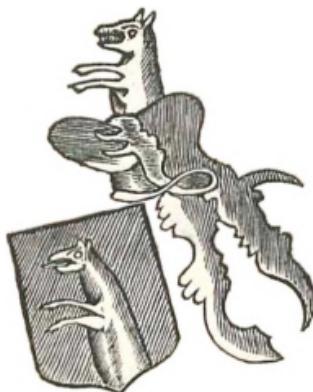

Copic
af
Mulernes
Nobilitationsbrev.

Wi Christopher meth Guds naade Danmareks, Sveriges, Norgis, Wendes oc Gottes Konningh, Palans Greve pa Riin, oc Hertug i Beyeren, Giøre vitterligt alle Mæn, at for troskap og villig tæniste, som thennic Brefviser Hans Mule, vor elskelig Burgemester i Odense, os oc vort Rige Danmark her til gjort hafver, oc hand oc hans rette ækte Afskomme os oc vore esterkommere Konger oc Crone i Danmark her efter trolige giøre oc bevise skulle, swo lenge hand oc the leve, tha hafve vi undt oc gifvet oc unne oc gifve meth thetta vort opne Bref hannem oc hans rette ækte Afskomme friihet oc frelse, som andre Riider oc Svenne i vort Righe Danmark til evig thiidh met Skield oc Hielm, swo som er i Skielden

en half hvid Ulf uthe eth röth feldt oc pa Hielmen en half hvid Ulf efter thy, som her malet staar

Togh vor oc Crone friihet uskadh oc usorsy-med uppa henis frii Bondegods oc Kopstædhe Goods. Thii forbiuthe vi alle vore Fogethe oc Embeds mænd, oc alle andre, e hvo the helst ære forbemelte Hans Mule eller hans rætte ækte Afkomme her uthi nogen Made at hindre eller hindre lade möde eller usorrette under vor Koniglich Heun oc Vrede.

Datum in castro nostro Calmernensi feria tertia octavas Assumptionis beatæ virginis, nostro sub secreto presentibus apposito impendenti anno Domini 1440.

Stemma prout in hisce literis visitur, qvoad magnitudinem, formam, et colores tale est.

Mulerne's Genealogie.

Knut Mule,

Borgemester i Odense. † 1439.

Hans Mule,

Borgemester i Odense, adlet 1440. † 1459.

Niels.

Michel.

Jens.

Christian,

Borgemeister i Odense. † 1505.

Peter,

Hans.

Michel,

Præst til Helligeåndskloster
i Odense. † 1509.

Borgemester i Odense.
g. Anne Bang. † 1537.

Jens.

Maren.

Hans,
Borgemester i Odense,
g. Mette Kotte. † 1602.

Jens,
gjennemreiste Tyskland, Italien
og Rusland; tog Doctorgraden i
Basel, blev Doctor Medicinae i
Odense, og underrede 1621: 1000
Md. til Odense Latinstole og sat-
tige. † 1633.

Marchius.

Jars,
Officer, hæftstukken
i Duel.

Niela.

Michel,
Præst i Beilbye i Sven.
Raadmand i
Odense.

Claus
til Neeslergaard or Hundslergaard.
g. Birgitte Roiveninge.

Jorgen Hansen,
Borgemester i Odense.
g. Roiveninge.

Hans Mule,
Aabessor i Hoieste:
ret og Kammercole-
gio. Economus ved
Kobens Universitet,
legerede til Kattfjel i
Koben, 1600 Md. til
Odense Latinstole 700
Md. til Universitetet
st. Bibliothek af 6500
Volumina. † 1680.

Mogens Jorgensen Mule,
g. Margrethe Eids.
datter. † 1680.

Hans,
Oberstlueutenant.
† 1650 i Kbhvns
Beliring.

Vilhelm,
Grafraad og Ad:
leser i Hoieste.
ret. Formydede Fa:
miliens ædelige
Baaben 1679.

Elisabeth,
† 1678. g. Lud:
vig Hansen, Doctor
Hans Mi:
chelsen Son.
Correktor i Odense.
† 1652.

Anne,
g. Albert Witt, Sogn:
nerpræst ved Trinitati:
tid Kirke i Kobon.
var en Descendent af
de hollandske Stat:
holderne Johan og
Cornelius de Witt.

Barbara,
g. Albert Witt, Sogn:
nerpræst ved Trinitati:
tid Kirke i Kobon.
var en Descendent af
de hollandske Stat:
holderne Johan og
Cornelius de Witt.

Wasmus,
Krigssecretair og
Württembergskam:
meraad. † i Ham:
borg 1720: tefla:
menterede 30000 Rd.
til de katolske
Skoler i Odense.

Hans,
reiste udenlands,
Correktor i Odense:
jo. Præst i Beilbye
i Sven, siden i Ro:
borg. Sav 1000 Rd.
til Sættige i Odense
til 1692.

Karen,
Bifor Doc. Hans
Michelsen Son, Præst i Nor:
rebryde i Sven og
Proost. † 1653.

Anne Mule,
g. Laurits Sa:
cobben, Bisop
i Sven.

Erich,
Aabessor i Hoieste:
ret og denen Profes:
for ved Gymnaset i
Odense. Legerede
i Bondergaarde til
de katolske Sko:
ler i Odense.
† 1751.

Anne,
g. Th. Bickerod.
Hon legerede til
Odense Latinstole
300 Rd. og til En:
fer og Enfemand
1000 Rd. sagt 3 Bon:
dergaarde til de 3 ca:
tedratiske Skoler i
Odense.

Mogens Mule,
† 1759.

Med denne Mogens Mule uddøde Slæ:
gens mandlige Linie; paa den givndelige
er den fortat blot gjennem hin Karen.

Carl F. C. Mule.

Johannes Mule.

Vilhelm Mule.

